

Επισκόπηση των σημαντικότερων αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διάστημα από Οκτώβριο 2024 έως Σεπτέμβριο 2025

Επιμέλεια:

Εμμανουήλ Αποστολάκης, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Δημήτριος Βούλγαρης, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου του Μονάχου

Νικόλαος Γανιάρης, Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Άννα Οικονόμου, Δικηγόρος, Υπ. Διδάκτωρ – Επιστημονική Συνεργάτις, Νομική Σχολή Βόννης

Δημήτριος Τσιλίκης, Υπ. Διδάκτωρ – Επιστημονικός Συνεργάτης, Νομική Σχολή Χαϊδελβέργης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), Λουξεμβούργο

Στην παρούσα στήλη παρατίθενται εν περιλήψει επιλεγμένες αποφάσεις ποινικού ενδιαφέροντος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες εξεδόθησαν κατά το διάστημα από Οκτώβριο 2022 έως Σεπτέμβριο 2023. Κριτήριο επιλογής αποτελεί η σημασία της εκάστοτε απόφασης εξ επόψεως θεωρητικού ή πρακτικού ενδιαφέροντος για την ελληνική έννομη τάξη. Η επιλογή των αποφάσεων γίνεται κατά κύριο λόγο πρωτογενώς, δηλαδή από την ιστοσελίδα του Δικαστηρίου, ενώ η κατηγοριοποίησή τους ακολουθεί κατά βάση την δομή της ελληνικής ποινικής έννομης τάξης (ουσιαστικό ποινικό δίκαιο, ποινική δικονομία, σωφρονιστική). Σε κάθε περίληψη παρουσιάζονται εν συντομία τα απαραίτητα για την κατανόηση της απόφασης πραγματικά περιστατικά και οι κρίσιμοι νομικοί συλλογισμοί, με παραπομπή στον εκάστοτε αριθμό της οικείας σκέψης. Επίσης, παρατίθεται πάντοτε ο σχετικός σύνδεσμος της απόφασης, ώστε να δίνεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να ανατρέξει απ' ευθείας στο πρωτότυπο κείμενο.

Α. Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο

1. Γενικό Ποινικό Δίκαιο

Αρχή νομιμότητας – Άρθρο 49 παρ. 1 εδ. β' ΧΘΔΕΕ – Αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου» – Δυσμενής για τον καταδικασθέντα μεταβολή του καθεστώτος της υπό όρους απολύσεως (ΔΕΕ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, απόφ. της 3.4.2025, υπόθ. C-743/24, Alchaster II)

[ΔΕΕ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, απόφ. της 3.4.2025, υπόθ. C-743/24, Alchaster II](#)

Η υπόθεση αφορά την εκτέλεση στην Ιρλανδία τεσσάρων ενταλμάτων συλλήψεως εις βάρος του ΜΑ για φερόμενες τρομοκρατικές πράξεις τελεσθείσες στη Βόρεια Ιρλανδία (Ηνωμένο Βασίλειο) τον Ιούλιο του 2020.

Ο ΜΑ πρόεβαλε ότι, σε περίπτωση παράδοσής του στο Ηνωμένο Βασίλειο και καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης ορισμένου χρόνου, θα εφαρμοζόταν αναδρομικώς σε βάρος του νέο καθεστώς υφ' όρον απολύσεως, θεσπισθέν μετά την τέλεση των αποδιδόμενων πράξεων, το οποίο συνεπάγεται αυστηρότερες προϋποθέσεις πραγματικής εκτίσεως της ποινής (σκέψεις 11, 16-19).

Στο πλαίσιο προδικαστικού ερωτήματος ζητήθηκε, συνεπώς, να διευκρινισθεί αν η αναδρομική εφαρμογή του νέου αυτού αυστηρότερου καθεστώτος υφ' όρον απολύσεως συνιστά επιβολή «βαρύτερης ποινής» κατά την έννοια του άρθρου 49 παρ. 1 εδ. β' του ΧΘΔΕΕ (σκέψη 20).

Το ΔΕΕ, επικαλούμενο τη νομολογία του ΕΔΔΑ, επεσήμανε ότι πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ μέτρων που συνιστούν «ποινή» και μέτρων που αφορούν την «εκτέλεση» ή την «εφαρμογή» της ποινής (σκέψεις 25-26). Μέτρο σχετικό με την εκτέλεση της ποινής παραβιάζει το άρθρο 49 παρ. 1 του Χάρτη, μόνον εφόσον μεταβάλλει αναδρομικώς το ίδιο το περιεχόμενο της ποινής, επιβάλλοντας βαρύτερη ποινή από την προβλεπόμενη κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης (σκέψη 29).

Το ΔΕΕ διευκρίνισε ότι η απλή επιμήκυνση του χρονικού ορίου επιτεξιμότητας για υφ' όρον απόλυση, εξεταζόμενη μεμονωμένα, δεν συνιστά επιβολή βαρύτερης ποινής (σκέψη 30).

Ωστόσο, έλαβε υπόψη ότι στην επίμαχη υπόθεση οι τροποποιήσεις δεν περιορίζονται σε χρονική επιμήκυνση του χρόνου πραγματικής έκτισης, αλλά αντικαθιστούν την αυτοδίκαιη υφ' όρον απόλυση μετά την έκτιση του ήμισυ της ποινής με σύστημα που συνδέει την απόλυση με αξιολόγηση επικινδυνότητας και προβλέπει πάντως υποχρεωτική απόλυση ένα έτος πριν από τη λήξη της ποινής (σκέψεις 31-32).

Το ΔΕΕ έκρινε ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις, μολονότι συνεπάγονται αυστηρότερους όρους κράτησης, δεν καταργούν κατ' ουσίαν τη δυνατότητα υφ' όρον απολύσεως (σκέψεις 36-39) και δεν εντάσσονται σε σύνολο μέτρων που επιτείνουν την εγγενή βαρύτητα της αρχικώς προβλεπόμενης ποινής (σκέψεις 40-41).

Ειδικότερα, υπογράμμισε ότι η μέγιστη διάρκεια της επιβαλλόμενης ποινής παραμένει αμετάβλητη (σκέψη 41), ότι και τα δύο καθεστώτα συνεπάγονται δυνατότητα ανάκλησης της υφ' όρον απολύσεως εντός των ορίων της επιβληθείσας ποινής (σκέψη 43) και, τέλος, ότι το κριτήριο της επικινδυνότητας αποτελεί σύνηθες κριτήριο σωφρονιστικής πολιτικής, συνδεδεμένο με την εκτέλεση της ποινής και όχι με την ίδια την ποινή (σκέψη 44).

Βάσει των ανωτέρω, το ΔΕΕ κατέληξε ότι η αναδρομική εφαρμογή δυσμενέστερου καθεστώτος υφ' όρον απολύσεως σε πρόσωπο καταδικασθέν σε ποινή φυλάκισης ορισμένου χρόνου δεν συνιστά επιβολή βαρύτερης ποινής κατά την έννοια του άρθρου 49 παρ. 1 εδ. β' ΧΘΔΕΕ (σκέψη 47).

Δήμευση προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος – Πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/42/ΕΕ – Δήμευση χωρίς καταδίκη (ΔΕΕ, απόφ. της 4.10.2024, υποθ. C-767/22, C-49/23 και C-161/23, 1Dream ΟΥ)

[ΔΕΕ, απόφ. της 4.10.2024, υποθ. C-767/22, C-49/23 και C-161/23, 1Dream ΟΥ](#)

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-767/22, C-49/23 και C-161/23 το ΔΕΕ ασχολήθηκε με τα προδικαστικά ερωτήματα του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Λεττονίας σχετικά με το πεδίο εφαρμογής της Απόφασης-Πλαισίου 2005/212 και της Οδηγίας 2014/42.

Πιο συγκεκριμένα, εξέτασε αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής αυτών η εθνική κανονιστική ρύθμιση, στην οποία προβλέπεται η δυνατότητα κίνησης δι-αδικασίας δήμευσης των παρανόμως αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων, μη αποσκοπούσας στη δι-απίστωση διάπραξης κάποιου αδικήματος, όταν στο πλαίσιο ποινικής δίκης εις βάρος ενός προσώπου για το αδίκημα αυτό περιλαμβάνονται σχετικά στοιχεία, ακόμα και αν δεν υφίσταται κανένας λόγος σχετικός με ασθένεια ή φυγή του προσώπου αυτού που θα το εμπόδιζε να παραστεί στη δίκη (πρβλ. άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/42).

Το ΔΕΕ υπογράμμισε ότι με την Οδηγία 2014/42 (με την οποία αντικαταστάθηκε η Απόφαση-Πλαί-σιο 2005/212) θεσπίζεται η υποχρέωση των κρατών μελών να θέσουν σε εφαρμογή κοινούς ελάχιστους κανόνες δήμευσης των οργάνων και των προϊόντων που σχετίζονται με ποινικά αδικήματα, προκειμέ-νου, μεταξύ άλλων, να διευκολυνθεί η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων δήμευσης που εκδίδονται στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών. Σύμφωνα με το γράμμα των άρθρων 4-6 της Οδη-γίας, προϋπόθεση της επιβολής δήμευσης αποτελεί η ύπαρξη σχέσεως μεταξύ της δήμευσης και ενός ποινικού αδικήματος, ως «δήμευση» ορίζεται δε στο άρθρο 2 σημ. 4 αυτής «η οριστική αποστέρηση του περιουσιακού στοιχείου την οποία διατάσσει δι-καστήριο σε σχέση με ποινικό αδίκημα». Συνεπώς, μόνον οι εν λόγω περιπτώσεις δήμευσης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/42 (σκέψεις 73-76).

Το συμπέρασμα τούτο ενισχύεται αφενός μεν από το άρθρο 1 παρ. 1, σε συνδυασμό με τις αιτιολογι-κές της σκέψεις 5 και 22, της Οδηγίας 2014/42, στο οποίο θεσπίζονται οι ελάχιστοι κανόνες σχετικά, με-ταξύ άλλων, με τη δήμευση περιουσιακών στοιχεί-ων σε ποινικές υποθέσεις, αφετέρου δε από την ήδη υπάρχουσα σχετική νομολογία του Δικαστηρίου. Σύμφωνα με αυτήν, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρ-μογής της Οδηγίας 2014/42 η εθνική διαδικασία η οποία, καίτοι κινείται βάσει της πληροφόρησης ότι ένα πρόσωπο κατηγορείται ότι διέπραξε ορισμένα ποινικά αδικήματα, αποσκοπεί αποκλειστικά στο να διαπιστωθεί αν περιουσιακά στοιχεία αποκτήθηκαν

παρανόμως και διεξάγεται κατά τρόπο ανεξάρτητο από τυχόν ποινική διαδικασία κατά του φερόμενου ως δράστη των ποινικών αδικημάτων, καθώς και από την έκβαση της ποινικής διαδικασίας, ιδίως δε από τυχόν καταδίκη του εν λόγω δράστη (σκέ-ψεις 77-79). Αντιστοίχως, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/42 ούτε η υπό κρίση διαδικασία δήμευσης, η οποία δεν αποσκοπεί στη διαπίστωση διάπραξης κάποιου αδικήματος, μολο-νόντι διέπεται από τους εθνικούς κανόνες ποινικής δικονομίας (σκέψη 81).

Το συμπέρασμα τούτο δεν αναιρείται από τη διάτα-ξη του άρθρου 4 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/42, σύμ-φωνα με την οποία, όταν η κατ' άρθρον 4 παρ. 1 δήμευση δεν είναι δυνατή, τουλάχιστον όταν αυτό οφείλεται σε ασθένεια ή φυγή του υπόπτου ή του κατηγορουμένου, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα ανα-γκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή η δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στις περιπτώ-σεις στις οποίες έχουν κινηθεί ποινικές διαδικασίες που αφορούν ποινικό αδίκημα δυνάμενο, αμέσως ή εμμέσως, να οδηγήσει σε οικονομικό όφελος και στις οποίες οι εν λόγω ποινικές διαδικασίες θα μπο-ρούσαν να έχουν οδηγήσει σε ποινική καταδίκη αν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ήταν σε θέση να παρα-στεί στη δίκη. Οι περιπτώσεις στις οποίες τα κράτη μέλη οφείλουν κατά το άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας να λάβουν μέτρα που καθιστούν δυνατή τη δήμευση ορίζονται κατ' αντιδιαστολή προς τις προβλεπόμε-νες στο άρθρο 4 παρ. 1 περιπτώσεις. Έτσι, το μεν άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/42 αφορά στη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος που ανήκουν στον ύποπτο ή στον κατηγορούμενο ή πε-ριουσιακών στοιχείων η αξία των οποίων είναι ισο-δύναμη με τα εν λόγω όργανα ή προϊόντα, τα οποία χρησιμοποιούνται για ή προέρχονται από το ποινι-κό αδίκημα για το οποίο υπήρξε οριστική καταδίκη του υπόπτου ή του κατηγορουμένου. Το δε άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας αφορά στην περίπτωση κατά την οποία μια τέτοια καταδίκη δεν είναι δυνατή λόγω μη εμφάνισης του υπόπτου ή κατηγορουμένου υπό ορισμένες περιστάσεις, τουλάχιστον σε περίπτωση ασθένειας ή φυγής του υπόπτου ή του κατηγορου-μένου, αλλά κατά την οποία έχουν κινηθεί ποινικές

διαδικασίες που αφορούν ποινικό αδίκημα το οποίο μπορεί, αμέσως ή εμμέσως, να οδηγήσει σε οικονομικό όφελος και οι εν λόγω ποινικές διαδικασίες θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει σε ποινική καταδίκη αν ο ύποπτος ή ο κατηγορούμενος ήταν σε θέση να παραστεί στη δίκη.

Ως εκ τούτου, η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας 2014/42 δήμευση, η οποία αφορά «όργανα» και «προϊόντα εγκλήματος» κατά την έννοια του άρθρου 2 σημ. 1 και 3 της Οδηγίας, απαιτεί παράλληλα, και ανεξαρτήτως ακόμη οποιασδήποτε καταδίκης του δράστη του ποινικού αδικήματος, να μπορεί το δικαστήριο που διατάσσει τη δήμευση να εκτιμήσει το υποστατό του ποινικού αδικήματος. Η περίπτωση αυτή δεν αφορά σε διαδικασία, όπως η επίμαχη, η οποία δύναται να οδηγήσει ταχέως σε δήμευση, αλλά δεν έχει ως αντικείμενο τη διαπίστωση της ύπαρξης ποινικού αδικήματος (σκέψεις 82-88).

B. Δικονομικό Ποινικό Δίκαιο

1. Θεμελιώδεις δικονομικές αρχές

Ne bis in idem (άρθρο 54 ΣΕΣΣ) – Προδικαστικό ερώτημα του Τριμελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς – Αμετάκλητη περάτωση της ποινικής διαδικασίας σε κράτος μέλος ΕΕ – Επιβολή θεραπευτικού μέτρου από δικαστήριο κράτους μέλους της ΕΕ (εισαγωγή σε ψυχιατρικό ίδρυμα στην Αυστρία) σε αναστολή υπό όρους – Τήρηση των όρων – Προϋπόθεση έκτισης ποινής και θεραπευτικά μέτρα – Εφαρμογή της αρχής ne bis in idem κατ' άρθρο 54 ΣΕΣΣ σε συνδυασμό με άρθρο 50 ΧΘΔΕΕ (ΔΕΕ, διάτ. της 26.2.2025, υπόθ. C-766/24, Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά)

ΔΕΕ, διάτ. της 26.2.2025, υπόθ. C-766/24, Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά

Η υπόθεση αποτελεί, εξ όσων είναι δυνατόν να διαπιστωθεί, την πρώτη ουσιαστική δικαιοδοτική κρίση του ΔΕΕ σε ποινικές υποθέσεις επί προδικαστικού ερωτήματος ελληνικού ποινικού δικαστηρίου. Με την εν λόγω διάταξη, κατ' εφαρμογή της συνοπτικής διαδικασίας του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδι-

κασίας του ΔΕΕ, κρίθηκε συνοπτικώς το ενδιαφέρον ζήτημα της εφαρμογής της αρχής ne bis in idem σε διακρατικό επίπεδο (άρθρο 54 της [Σύμβασης για την εφαρμογή της Συμφωνίας Σένγκεν, ΣΕΣΣ](#)) σε περίπτωση επιβολής από δικαστήριο κράτους μέλους της ΕΕ θεραπευτικού μέτρου στον κατηγορούμενο (εισαγωγή σε ψυχιατρικό ίδρυμα), και μάλιστα σε αναστολή υπό όρους. Το ΔΕΕ δέχθηκε ότι η εν λόγω επιβολή θεραπευτικού μέτρου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της αρχής ne bis in idem (σκέψη 33).

Σε βάρος της κατηγορουμένης, κατοίκου Βιέννης, ασκήθηκε ποινική δίωξη από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Πειραιά αλλά και αυστριακές εισαγγελικές αρχές για εμπρησμό σκάφους στην Ελλάδα. Με την παραίτηση άσκησης ένδικων μέσων από την αυστριακή εισαγγελία περατώθηκε κατά το εθνικό δίκαιο αμετάκλητα η ποινική διαδικασία στην Αυστρία, αφού προηγουμένως η κατηγορουμένη είχε κριθεί με απόφαση πρωτοδικείου της Βιέννης (Landesgericht Wiener Neustadt) ανίκανη προς καταλογισμό για την πράξη του εμπρησμού κατ' άρθρον 169 παρ. 1 αυστριακού Π.Κ. Συγκεκριμένα εκρίθη ότι η κατηγορουμένη προέβη στην πράξη ενόσω βρισκόταν σε κατάσταση οξείας ψύχωσης (σχιζοφρένεια). Εν συνεχεία το αυστριακό δικαστήριο διέταξε εισαγωγή της σε ψυχιατρικό ίδρυμα, σε αναστολή όμως για πέντε έτη υπό όρους (λήψη θεραπευτικής αγωγής και ψυχιατρικής περίθαλψης, υποβολή σε ψυχιατρική θεραπεία κλπ., βλ. αναλυτικώς σκέψεις 4-9).

Ενόψει της ποινικής διαδικασίας που κινήθηκε στην Ελλάδα και της ταυτότητας προσώπου και πράξης (idem), το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Πειραιώς υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα περί εφαρμογής της αρχής ne bis in idem. Το κρίσιμο ζήτημα της υποθέσεως ήταν, υπό το φως του άρθρου 54 ΣΕΣΣ για τη διακρατική εφαρμογή της αρχής σε συνδυασμό με το άρθρο 50 ΧΘΔΕΕ, κατά πόσον η ποινική διαδικασία στην Αυστρία με την επιβολή του εν λόγω μέτρου μπορεί να θεωρηθεί περίπτωση αμετάκλητης απόφασης, και αν το μέτρο εγκλεισμού σε ψυχιατρικό ίδρυμα αποτελεί μέτρο που εκτελείται, ιδίως ενόψει της υπό όρους αναστολής του.

Το ΔΕΕ κατέληξε στο ότι η αρχή ne bis in idem, εφόσον τηρούνται οι θεραπευτικοί όροι, τυγχάνει εφαρ-

μογής (σκέψη 34). Κατ' αρχάς, επανέλαβε τη νομολογία του περί αμετάκλητης απόφασης (bis), ήτοι την αναγκαιότητα όχι μόνο εξάντλησης των εθνικών ένδικων μέσων, αλλά και επί της ουσίας κρίσης της υπόθεσης από το επιληφθέν δικαστήριο (σκέψη 25). Στην εν λόγω υπόθεση, έγινε δεκτή η περί ης ο λόγος εξέταση της υπόθεσης επί της ουσίας, καθώς προέκυψε από το σκεπτικό της απόφασης του αυστριακού Πρωτοδικείου τόσο πρόκληση του εμπρησμού από την κατηγορουμένη όσο και εκτίμηση της ψυχιατρικής κατάστασής της κατά την πράξη (σκέψη 26).

Το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν χρήζει περαιτέρω εξέτασης το ερώτημα αν η αυστριακή απόφαση αποτελεί καταδίκη συνοδευόμενη από ποινή. Αντιθέτως, επανέλαβε ότι η ποινή σε αναστολή αποτελεί ποινή κατά την έννοια του άρθρου 54 ΣΕΣΣ, και ότι με τη συμπλήρωση του χρόνου αναστολής και την τήρηση των όρων η ποινή «έχει εκτιθεί» (σκέψη 29). Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά, δεν προέκυψε κάποια παραβίαση των όρων της αναστολής εισαγωγής σε ψυχιατρικό ίδρυμα. Κατά τούτο ακόμα και αν ήθελε υποθεθεί ότι εν προκειμένω υφίσταται προγενέστερη καταδίκη ενώπιον της αυστριακής δικαιοσύνης κατά την έννοια του άρθρου 54 ΣΕΣΣ, η ποινή είτε «έχει εκτιθεί» με την παρέλευση του συνολικού χρόνου αναστολής χωρίς παραβίαση των όρων, είτε τουλάχιστον «εκτίεται» με την εισαγωγή στο ψυχιατρικό ίδρυμα συνεπεία της παραβίασης των όρων (σκέψεις 29-31). Τέλος, πλην της προϋπόθεσης έκτισης δεν προβλέπεται άλλος περιορισμός στο άρθρο 54 ΧΘΔΕΕ που να εμποδίζει εν προκειμένω την εφαρμογή της αρχής ne bis in idem (σκέψη 33).

Ne bis in idem – Φορολογικές παραβάσεις (οδηγία 2006/112/ΕΚ για το κοινό σύστημα ΦΠΑ) – Ταυτότητα πράξης (idem) – Κατ' εξακολούθηση έγκλημα – Ποινική καταδίκη για φορολογικά αδικήματα – Διοικητική διαδικασία για φορολογικές παραβάσεις – Ομοειδή πραγματικά περιστατικά λαμβάνοντα χώρα σε διαδοχικά φορολογικά έτη – Διαφορετικές φορολογικές χρήσεις, μη εφαρμογή του άρθρου 50 ΧΘΔΕΕ (ΔΕΕ, απόφ. της 12.12.2024, υπόθ. C-331/23, Dranken Van Eetvelde)

[ΔΕΕ, απόφ. της 12.12.2024, υπόθ. C-331/23, Dranken Van Eetvelde](#)

Στην εν λόγω απόφαση εξετάστηκε, ως προς το ποινικώς ενδιαφέρον σκέλος της, η εφαρμογή του άρθρου 50 ΧΘΔΕΕ σε περίπτωση σώρευσης ποινικών και διοικητικών κυρώσεων ποινικού χαρακτήρα σε βάρος νομικού προσώπου. Στο πλαίσιο φορολογικού ελέγχου για το φορολογικό έτος 2011 οι βελγικές φορολογικές αρχές επέβαλαν σε ημεδαπή εταιρεία, δραστηριοποιούμενη στο εμπόριο ποτών, διοικητικά πρόστιμα λόγω εσφαλμένων στοιχείων σε τιμολόγια αλλά και μη καταβολής ΦΠΑ, συνολικού ύψους 630 χιλ. ευρώ, καθώς και την καταβολή διαφοράς ΦΠΑ ποσού 173,5 χιλ. ευρώ. Η εταιρεία προσέβαλε τη σχετική καταλογιστική πράξη ενώπιον του πρωτοβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου Ανατολικής Φλάνδρας (σκέψεις 8-11).

Ενόσω η υπόθεση εκκρεμούσε στη διοικητική δικαιοσύνη, η εταιρεία καταδικάστηκε ενώπιον της βελγικής ποινικής δικαιοσύνης (πλημμελειοδικείο Ανατολικής Φλάνδρας) για έκδοση εικονικών τιμολογίων αλλά και πράξεις φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ, πράξεις τελεσθείσες κατά τα φορολογικά έτη 2012-2014. Σύμφωνα με την αιτιολογία της καταδικαστικής απόφασης, η εταιρεία είχε συμβάλει εκ προθέσεως σ' ένα σύστημα φοροδιαφυγής, το οποίο επέτρεπε στους πελάτες της να πωλούν εν συνεχεία στο λιανικό εμπόριο τα ποτά μαύρα (σκέψη 12).

Το επιληφθέν της διοικητικής φύσεως διαφοράς δικαστήριο υπέβαλε στο ΔΕΕ μεταξύ άλλων ερώτημα περί εφαρμογής εν προκειμένω της αρχής ne bis in idem. Το ΔΕΕ κατέληξε σε αρνητική κρίση. Κατά τις ενδιαφέρουσες σκέψεις του ΔΕΕ η αρχή ne bis in idem δεν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής, διότι δεν πληρούνται η ταυτότητα της πράξης (idem). Κατά πάγια νομολογία του το ΔΕΕ αντιλαμβάνεται την ταυτότητα πράξης ως ταυτότητα πραγματικών περιστατικών (idem factum), «υπό την έννοια της ύπαρξης ενός συνόλου συγκεκριμένων περιστάσεων οι οποίες συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους και οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την απαλλαγή ή την αμετάκλητη καταδίκη του προσώπου το οποίο αφορούν» (σκέψη 53). Τα πραγματικά περιστατικά πρέ-

πει να είναι όχι απλώς παρόμοια/ομοειδή, αλλά ίδια (πρβλ. σκέψη 53, 57).

Στη συγκεκριμένη υπόθεση εκρίθη ότι ακόμα και αν γίνει δεκτή η ποινική φύση της διαδικασίας ενώπιον του διοικητικού δικαστηρίου, η τελευταία αφορά σε παραβάσεις σε διαφορετικό φορολογικό έτος (2011) ως προς τα έτη που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης (2012-2014). Κατά το ΔΕΕ δεν αρκεί για την κατάφαση της ταυτότητας πραγματικών περιστατικών ούτε η εφαρμογή εκ μέρους του νομικού προσώπου ίδιου συστήματος φοροδιαφυγής στον ΦΠΑ, καθώς οι διαδικασίες (ποινική, διοικητική) αφορούν σε διαφορετικές φορολογικές χρήσεις (σκέψη 54). Τέλος, τυχόν χαρακτηρισμός της πράξης ως κατ' εξακολούθηση έγκλημα καθ' όλο το επίμαχο χρονικό διάστημα (2011-2014) δεν επηρεάζει την κρίση περί *idem* (σκέψη 55-56).

2. Υπερασπιστικά δικαιώματα

Αμεροληψία δικαστηρίου – Αρχή αμεσότητας – Ποινική διαπραγμάτευση – Δικαστική έγκριση της κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης συναφθείσας μεταξύ ενός από τους κατηγορουμένους και της εισαγγελικής αρχής συμφωνίας από *ad hoc* ορισθέντα δικαστικό σχηματισμό στο πλαίσιο της κύριας διαδικασίας – Συναίνεση των λοιπών κατηγορουμένων ως προς τη δικαστική έγκριση της επίμαχης συμφωνίας (ΔΕΕ, απόφ. της 28.11.2024, υπόθ. C-432/22, PT)

[ΔΕΕ, απόφ. της 28.11.2024, υπόθ. C-432/22, PT](#)

Στην υπόθεση C-432/22 το ΔΕΕ ασχολήθηκε αρχικά με το ερώτημα αν το άρθρο 19 παρ.1 εδ. β' ΣΕΕ αντιτίθεται σε διάταξη του εθνικού δικαίου η οποία απονέμει σε *ad hoc* δικαστικό σχηματισμό –και όχι στον επιληφθέντα της υποθέσεως– την αρμοδιότητα να αποφανθεί επί συμφωνίας, συναφθείσας κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης μεταξύ κατηγορουμένου και της εισαγγελικής αρχής κατά το στάδιο της κύριας διαδικασίας ποινικής δίκης, εφόσον στο πλαίσιο της ίδιας δίκης διώκονται και άλλοι κατηγορούμενοι (σκέψη 49).

Το Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια νομολογία του περί της υποχρεώσεως των κρατών μελών προς εξα-

σφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης σε ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, όπως αυτή προκύπτει από τον συνδυασμό των άρθρων 19 παρ. 1 εδ. β' ΣΕΕ και 47 εδ. β', 52 παρ. 3 περ. α' ΧΘΔΕΕ, ερμηνευόμενων υπό το πρίσμα του άρθρου 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ (σκέψεις 51-54). Η απαίτηση περί ανεξαρτησίας περιλαμβάνει δύο πτυχές: Η πρώτη (εξωτερική πτυχή) προϋποθέτει ότι το σχετικό όργανο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής έναντι οποιουδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προελεύσεως και ότι, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους. Η δεύτερη (εσωτερική πτυχή) είναι παρεμφερής προς την έννοια της «αμεροληψίας» και συναρτάται προς την τήρηση ίσων αποστάσεων ως προς τους διαδίκους και τα αντιπαρατιθέμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς. Η πτυχή αυτή επιτάσσει την τήρηση αντικειμενικότητας και την απουσία κάθε συμφέροντος ως προς την επίλυση της διαφοράς πέραν της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων δικαίου (σκέψη 55).

Ειδικώς για την περίπτωση κατά την οποία πλείονες συγκατηγορούμενοι διώκονται για συμμετοχή στην ίδια εγκληματική οργάνωση και ένας εξ αυτών συνάπτει, κατά το στάδιο της κύριας διαδικασίας της δίκης, συμφωνία με την οποία ομολογεί την ενοχή του, το ΔΕΕ ακολούθησε τη νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με την αμεροληψία του δικαστηρίου που αποφαινεται επί της ενοχής των λοιπών κατηγορουμένων. Σύμφωνα με αυτήν, το άρθρο 6 παρ. 1 [και 2] ΕΣΔΑ παραβιάζεται ως προς την αρχή της αμεροληψίας και του τεκμηρίου αθωότητας όταν ο ίδιος δικαστικός σχηματισμός αποφαινεται, αρχικώς, επί των συμφωνιών περί ομολογίας της ενοχής κάποιων εκ των κατηγορουμένων και, στη συνέχεια, επί του βασίμου της κατηγορίας κατά των υπολοίπων, εφόσον στις αποφάσεις με τις οποίες εγκρίθηκαν οι συμφωνίες αυτές γίνεται ειδική και εξατομικευμένη μνεία στις πράξεις που αποδίδονται στους κατηγορουμένους που δεν προέβησαν σε συμφωνία περί ομολογίας ενοχής και, ως εκ τούτου, διατηρούν το δικαίωμά

τους να τεκμαίρονται αθώοι μέχρις αποδείξεως της ενοχής τους σύμφωνα με τον νόμο (σκέψεις 57-58).

Ως εκ τούτου, το άρθρο 19 παρ. 1 εδ. β' ΣΕΕ δεν παραβιάζεται όταν το εθνικό δίκαιο απονέμει σε ad hoc δικαστικό σχηματισμό – και όχι στον επιληφθέντα της υπόθεσης – την αρμοδιότητα να αποφανθεί επί συμφωνίας κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης, συναφθείσας μεταξύ κατηγορουμένου και της εισαγγελικής αρχής κατά το στάδιο της κύριας διαδικασίας ποινικής δίκης, εφόσον δίδονται και άλλοι κατηγορούμενοι στο πλαίσιο της ίδιας δίκης (σκέψη 62). Ο ορισμός ad hoc δικαστικού σχηματισμού δεν αντίκειται, εξάλλου, ούτε στην αρχή της αμεσότητας της ποινικής διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία το αρμόδιο να αποφανθεί επί της ενοχής του κατηγορουμένου δικαστήριο πρέπει, κατ' αρχήν, να εξετάσει τους μάρτυρες αυτοπροσώπως και να αξιολογήσει την αξιοπιστία τους, ώστε να διασφαλισθεί έτσι η δυνατότητα του κατηγορουμένου να αντιπαρατεθεί προς τους μάρτυρες ενώπιον του κρίνοντος δικαστή. Στις περιπτώσεις της ποινικής διαπραγμάτευσης, ο κατηγορούμενος, επιλέγοντας να ομολογήσει την ενοχή του οικειοθελώς, έχοντας πλήρη γνώση της κατηγορίας καθώς και των εννόμων αποτελεσμάτων της επιλογής του αυτής, παραιτείται από ορισμένα δικαιώματα που του παρέχονται στην τακτική διαδικασία, όπως η αρχή της αμεσότητας (σκέψεις 59-61).

Το ΔΕΕ έκρινε, περαιτέρω, τη συμβατότητα με το άρθρο 19 παρ. 1 εδ. β' ΣΕΕ της εθνικής διάταξης κατά την οποία η δικαστική έγκριση της ως άνω συμφωνίας εξαρτάται από τη συναίνεση των λοιπών κατηγορουμένων (σκέψη 68). Η απαίτηση συναίνεσης των λοιπών κατηγορουμένων στην επίμαχη περίπτωση πρέπει να εξετασθεί, σύμφωνα με το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα της αρχής της δίκαιης δίκης και του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας του κατηγορουμένου. Τούτες παραβιάζονται όταν μια δικαστική απόφαση θεμελιώνεται σε πραγματικά περιστατικά και έγγραφα των οποίων οι διάδικοι ή ένας εξ αυτών δεν μπόρεσαν να λάβουν γνώση και επί των οποίων, ως εκ τούτου, δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση. Εξ αυτών, επιπλέον, απορρέει η υποχρέωση στάθμισης των συμφερόντων της υπε-

ράσπισης με τα συμφέροντα των μαρτύρων ή των θυμάτων που κλήθηκαν να καταθέσουν (σκέψεις 70-71).

Εν προκειμένω, η απαίτηση συναίνεσης αποσκοπεί στη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κατηγορουμένων οι οποίοι, εφόσον δεν έχουν ομολογήσει την ενοχή τους, πρέπει να δικάζονται σε μεταγενέστερη ποινική διαδικασία, λαμβανομένων υπόψη όχι μόνον των στοιχείων που τους αφορούν – τα οποία ενδέχεται να περιλαμβάνονται στη συμφωνία κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης που συνήψε ο ομολογήσας την ενοχή του κατηγορούμενος –, αλλά και των δηλώσεων στις οποίες αυτός θα μπορούσε να προβεί, υπό την ιδιότητα του μάρτυρα, ενώπιον του δικαστικού σχηματισμού που πρέπει να αποφανθεί επί της ποινικής ευθύνης των λοιπών κατηγορουμένων (σκέψη 72). Ως εκ τούτου, η διάταξη εθνικού δικαίου στην οποία η συναίνεση των λοιπών κατηγορουμένων προβλέπεται ως προϋπόθεση της δικαστικής έγκρισης της συμφωνίας κατόπιν ποινικής διαπραγμάτευσης ενός εξ αυτών είναι συμβατή με το άρθρο 19 παρ. 1 εδ. β' ΣΕΕ (σκέψη 73).

Δικαίωμα πρόσβασης σε συνήγορο – Δικονομικές εγγυήσεις για ευάλωτα πρόσωπα – Εξέταση υπόπτου απουσία δικηγόρου – Παραδεκτό αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά προσβολή δικονομικών δικαιωμάτων (ΔΕΕ, απόφ. της 8.5.2025, υπόθ. C-530/23, Baralo)

[ΔΕΕ, απόφ. της 8.5.2025, υπόθ. C-530/23, Baralo](#)

Η υπόθεση αφορά την ερμηνεία και εφαρμογή των οδηγιών 2013/48/ΕΕ (δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο) και (ΕΕ) 2016/1919 (δικαστική αρωγή σε υπόπτους και κατηγορουμένους), ιδίως ως προς την προστασία ευάλωτων υπόπτων, και ειδικότερα προσώπων με σοβαρές ψυχικές διαταραχές.

Σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά, αστυνομικοί προσήλθαν σε σημείο σύγκρουσης δύο οχημάτων, όπου εντόπισαν εκτός του οχήματός του τον ΚΡ, ο οποίος εμφανιζόταν νευρικός και μιλούσε συγκεχυμένα και ασυνάρτητα. Κατόπιν αιτήματος των αστυνομικών, ο ΚΡ παρέδωσε πλαστικά σακούλακια που περιείχαν αμφεταμίνες και μαριχουάνα,

ενώ, μετά από αιμοληψία, διαπιστώθηκε ότι κατά τη σύλληψή του βρισκόταν υπό την επήρεια ναρκωτικών, με αποτέλεσμα να του απαγγελθούν κατηγορίες για κατοχή ναρκωτικών και για οδήγηση υπό την επήρεια ναρκωτικών.

Ο ΚΡ ενημερώθηκε για το δικαίωμα να διορίσει συνήγορο της επιλογής του, για το δικαίωμα αυτεπάγγελτου διορισμού συνηγόρου, καθώς και για το δικαίωμα σιωπής και άρνησης απάντησης σε ερωτήσεις. Ο ΚΡ δεν παραιτήθηκε από το δικαίωμα συνδρομής δικηγόρου, αλλά ούτε και ζήτησε να επικοινωνήσει με κάποιον δικηγόρο (σκέψεις 29-34). Τελικώς, εξετάστηκε από τις αρχές χωρίς την παρουσία δικηγόρου (σκέψη 35), παρά το γεγονός ότι προέκυψε από τον ιατρικό του φάκελο και από κατάθεση του ψυχιάτρου του ότι έπασχε από σοβαρές ψυχιατρικές διαταραχές, με επανειλημμένες νοσηλείες για σχιζοφρένεια και σχιζοσυναισθηματικές διαταραχές (σκέψη 36). Παρά τα στοιχεία που αμφισβητούσαν τη δυνατότητά του να συμμετέχει ουσιαστικά στη διαδικασία, δεν πραγματοποιήθηκε εξατομικευμένη αξιολόγηση της ενδεχόμενης ευάλωτης κατάστασής του, ούτε του χορηγήθηκε αυτεπάγγελτος δικαστική αρωγή (σκέψη 40).

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση, αφενός, να διασφαλίζουν ότι η ευάλωτη κατάσταση ενός κατηγορουμένου ή υπόπτου προσδιορίζεται και αναγνωρίζεται εγκαίρως, και πάντως πριν από την εξέτασή του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας ή πριν από τη διενέργεια συγκεκριμένων ερευνητικών πράξεων ή πράξεων συλλογής αποδεικτικών στοιχείων που τον αφορούν και, αφετέρου, να διασφαλίζουν την πρόσβαση του κατηγορουμένου ή του υπόπτου σε δικηγόρο μέσω δικαστικής αρωγής για τους σκοπούς της ως άνω διαδικασίας αμελλητί και το αργότερο πριν από την εξέταση από την αστυνομία ή από άλλη αρχή επιβολής του νόμου ή πριν από τη διεξαγωγή ερευνητικών πράξεων ή πράξεων συλλογής αποδεικτικών στοιχείων στις οποίες υποχρεούται ή επιτρέπεται να παρίσταται ο εν λόγω κατηγορούμενος ή ύποπτος (σκέψη 92).

Περαιτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι αποφάσεις που αφορούν, αφενός, την εξέταση της ενδεχόμενης

ευάλωτης κατάστασης υπόπτου ή κατηγορουμένου και, αφετέρου, την άρνηση παροχής δικαστικής αρωγής σε ευάλωτο πρόσωπο και την επιλογή να εξεταστεί το πρόσωπο αυτό απουσία δικηγόρου, πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να μπορούν να προσβληθούν με αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας (σκέψεις 106-107).

Όσον αφορά τις συνέπειες ενδεχόμενης παραβίασης των δικαιωμάτων που απορρέουν από τις οδηγίες 2013/48 και 2016/1919, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι διατάξεις αυτές δεν επιβάλλουν αυτοδίκαιο απαράδεκτο των αποδεικτικών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά παράβαση των σχετικών δικαιωμάτων. Σε μια τέτοια περίπτωση, πρέπει να εξετάζεται αν, λαμβανομένης υπόψη της ποινικής διαδικασίας στο σύνολό της, αυτή μπορεί να θεωρηθεί δίκαιη (σκέψη 103). Προς τούτο, ο δικαστής της ουσίας πρέπει να είναι σε θέση να ελέγξει αν τα δικαιώματα που προβλέπονται στις εν λόγω οδηγίες, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα των άρθρων 47 και 48 παράγραφος 2 του ΧΘΔΕΕ, έγιναν σεβαστά και να συναγάγει όλες τις συνέπειες που απορρέουν από την τυχόν προσβολή τους, ιδίως όσον αφορά την αποδεικτική ισχύ των στοιχείων που αποκτήθηκαν υπό τις συνθήκες αυτές (σκέψη 104).

3. Ανακριτικές πράξεις - Προσωπικά δεδομένα

Έρευνα σε κινητό τηλέφωνο – Πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα αποθηκευμένα σε κινητό τηλέφωνο συλληφθέντος – Προϋποθέσεις νομιμότητας της επεξεργασίας με βάση την Οδηγία 2016/680 - Προηγούμενος έλεγχος από δικαστή ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή – Ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων

[ΔΕΕ \[τμήμα μείζονος συνθέσεως\], απόφ. της 4.10.2024, υπόθ. C-548/21, CG κατά Bezirkshauptmannschaft Landeck](#)

Στην υπόθεση C-548/21 το ΔΕΕ ασχολήθηκε με το ερώτημα της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τις αστυνομικές αρχές μετά τη σύλληψη υπόπτου για διακίνηση ναρκωτικών. Οι αστυνομικές αρχές κατέσχεσαν το κινητό τηλέφωνο, επι-

χείρησαν να το ξεκλειδώσουν και να αποκτήσουν πρόσβαση στα αποθηκευμένα δεδομένα του κινητού τηλεφώνου του συλληφθέντος, χωρίς άδεια από εισαγγελική ή δικαστική αρχή.

Ο CG άσκησε προσφυγή ενώπιον του περιφερειακού διοικητικού πρωτοδικείου, το οποίο έκρινε ότι η κατάσχεση του κινητού τηλεφώνου δεν ήταν νόμιμη και διέταξε την απόδοσή του. Ο προσφεύγων ωστόσο ενημερώθηκε αργότερα, κατά την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στη δίκη εις βάρος του, για την απόπειρα επεξεργασίας των αποθηκευμένων προσωπικών δεδομένων.

Το ΔΕΕ απεφάνθη ότι η απόκτηση πρόσβασης από τις αστυνομικές αρχές στα αποθηκευμένα στο κινητό τηλέφωνο προσωπικά δεδομένα του συλληφθέντος συνιστά επεξεργασία, η νομιμότητα της οποίας πρέπει να κριθεί με βάση την Οδηγία 2016/680. Μάλιστα, στην έννοια της επεξεργασίας εμπίπτει και η απόπειρα ξεκλειδώματος του κινητού τηλεφώνου.

Περαιτέρω, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι απόλυτη αλλά δύναται να περιοριστεί κατόπιν στάθμισης με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα. Μπορεί επιπλέον να περιοριστεί, υπό την προϋπόθεση ότι η προβλεπόμενη επέμβαση είναι αναγκαία, ανταποκρίνεται σε σκοπό γενικού συμφέροντος, προβλέπεται από τον νόμο με σαφήνεια και σέβεται το βασικό περιεχόμενο των θεμελιωδών δικαιωμάτων καθώς και την αρχή της αναλογικότητας.

Εν συνεχεία, το ΔΕΕ έκρινε ότι η πρόσβαση στα αποθηκευμένα δεδομένα αποτελεί σοβαρή επέμβαση, διότι δι' αυτής παρέχεται δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων για όλο το φάσμα της ζωής ενός ατόμου. Εντούτοις, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μόνον η καταπολέμηση της σοβαρής εγκληματικότητας μπορεί να δικαιολογήσει την πρόσβαση σε δεδομένα που περιέχονται σε κινητό τηλέφωνο, καθώς έτσι θα περιορίζονταν οι δυνατότητες των αρμόδιων αρχών προς διεξαγωγή έρευνας.

Η πρόσβαση των αρχών στα προσωπικά δεδομένα κινητού τηλεφώνου υπόπτου για τέλεση ποινικού αδικήματος θα πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά και επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και να εξαρτάται

από προηγούμενο έλεγχο είτε από δικαστήριο είτε από ανεξάρτητη διοικητική αρχή. Ο έλεγχος αυτός πρέπει να διενεργείται πριν από οποιαδήποτε απόπειρα πρόσβασης, εκτός αν πρόκειται για κατεπείγουσα περίπτωση. Εξάλλου, η δικαστική ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή θα πρέπει να έχει την εξουσία να αρνηθεί ή να περιορίσει την πρόσβαση των αστυνομικών αρχών στα προσωπικά δεδομένα, εάν διαπιστώσει ότι η επέμβαση που θα συνιστούσε η εν λόγω πρόσβαση θα ήταν δυσανάλογη (σκέψη 105).

Με βάση αυτό το σκεπτικό το ΔΕΕ έκρινε ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της Οδηγίας 2016/680 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία παρέχει στις αρμόδιες αρχές τη δυνατότητα να αποκτήσουν πρόσβαση στα δεδομένα που περιέχονται σε κινητό τηλέφωνο με σκοπό την πρόληψη, διερεύνηση, ανίχνευση και δίωξη ποινικών αδικημάτων εν γένει, εφόσον η ρύθμιση αυτή α) ορίζει με επαρκή ακρίβεια τη φύση ή τις κατηγορίες των σχετικών αδικημάτων, β) διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας και γ) εξαρτά την άσκηση της δυνατότητας αυτής από προηγούμενο έλεγχο εκ μέρους δικαστή ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής, εκτός αν πρόκειται για δεόντως αιτιολογημένη περίπτωση επείγοντος (σκέψη 110).

Τέλος, το Δικαστήριο ασχολήθηκε με το ζήτημα της ενημέρωσης του υποκειμένου των δεδομένων για την απόπειρα των αστυνομικών αρχών να αποκτήσουν πρόσβαση στα δεδομένα του κινητού του τηλεφώνου. Στην απόφαση επισημαίνεται ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές, οι οποίες έχουν λάβει άδεια από δικαστή ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή να αποκτήσουν πρόσβαση στα αποθηκευμένα δεδομένα, οφείλουν να ενημερώνουν τα υποκείμενα των δεδομένων για τους λόγους στους οποίους στηρίζεται η άδεια, εφόσον η ενημέρωση αυτή δεν θέτει σε κίνδυνο τη διενεργούμενη έρευνα. Εν προκειμένω, η ενημέρωση του προσφεύγοντος για το γεγονός ότι οι αστυνομικές αρχές επιχείρησαν να αποκτήσουν πρόσβαση στα δεδομένα του κινητού του τηλεφώνου δεν ήταν ικανή να υπονομεύσει τις έρευνες, συνεπώς ο CG θα έπρεπε να έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων σχετικά (σκέψη 120).

4. Δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης – Σύγκρουση μεταξύ ΕΕΣ και αιτήσεως εκδόσεως υποβληθείσας από τρίτο κράτος – Η κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 3 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584 «αρμόδια αρχή» να αποφανθεί επί της προτεραιότητας στην περίπτωση αυτή μπορεί να είναι όργανο της εκτελεστικής εξουσίας – Υποχρέωση θέσπισης δυνατότητας προσβολής της σχετικής απόφασης με αποτελεσματική προσφυγή ενώπιον δικαστηρίου (ΔΕΕ, απόφ. της 20.3.2025, υπόθ. C-763/22, ΟΡ) [ΔΕΕ, απόφ. της 20.3.2025, υπόθ. C-763/22, ΟΡ](#)

Στην υπόθεση C-763/22 το ΔΕΕ εξέτασε το υποβληθέν από το Πλημμελειοδικείο Μασσαλίας προδικαστικό ερώτημα αν το άρθρο 16 παρ. 3 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584 έχει την έννοια α) ότι όργανο της εκτελεστικής εξουσίας μπορεί, σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ ΕΕΣ και αιτήσεως εκδόσεως, να λάβει απόφαση σχετικά με την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί μεταξύ των δύο και β) ενδεχομένως ότι μια τέτοια απόφαση πρέπει να μπορεί να προσβληθεί ενώπιον δικαστηρίου.

Από το γράμμα του άρθρου 16 παρ. 3 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584 προκύπτει ότι, σε περίπτωση συγκρούσεως, η απόφαση σχετικά με το κατά πόσον πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στο ΕΕΣ ή στην αίτηση εκδόσεως λαμβάνεται από την «αρμόδια αρχή» του κράτους μέλους εκτελέσεως, η δε έννοια αυτή μπορεί κατ' αρχήν να καλύπτει κάθε εθνική αρχή, συμπεριλαμβανομένου ενός οργάνου της εκτελεστικής εξουσίας (σκέψη 30). Εξ αντιδιαστολής προς το άρθρο 16 παρ. 1 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση συρροής ΕΕΣ εκδοθέντων από περισσότερα κράτη μέλη κατά του ίδιου προσώπου, η αρμοδιότητα να αποφασίζει ποιο από τα εντάλματα αυτά πρέπει να εκτελεσθεί παρέχεται στη «δικαστική αρχή εκτελέσεως», προκύπτει ότι στο πλαίσιο του άρθρου αυτού οι έννοιες της «δικαστικής αρχής» (παρ. 1) και της «αρμόδιας αρχής» (παρ. 3) δεν μπορούν να εξισωθούν (σκέψη 31).

Η διάκριση μεταξύ «δικαστικής αρχής» και «αρ-

μόδιας αρχής» ακολουθείται επίσης στο άρθρο 28 παρ. 3 και 4 της Απόφασης-Πλαισίου σχετικά με τις περιπτώσεις παραδόσεως ή εκδόσεως που έπεται της εκτελέσεως ΕΕΣ. Επομένως, η έννοια της «αρμόδιας αρχής» αποτελεί έκφραση του περιθωρίου εκτιμήσεως που καταλείπεται στα κράτη μέλη για τον προσδιορισμό της αρχής που πρέπει να αποφανθεί επί αποφάσεων που αφορούν αίτηση εκδόσεως (σκέψεις 32-34).

Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 16 παρ. 3 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584 επιρρωννύεται, τέλος, από τους σκοπούς που επιδιώκονται με την εν λόγω Απόφαση-Πλαίσιο, οι οποίοι έγκεινται, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία μιας απλουστευμένης διαδικασίας για την παράδοση των καταδικασθέντων ή υπόπτων για παραβάσεις της ποινικής νομοθεσίας στο πλαίσιο δικαστικής συνεργασίας εντός της Ένωσης επί τη βάση της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης.

Αντιθέτως, η εναρμόνιση των διαδικασιών εκδόσεως, οι οποίες διέπονται, μεταξύ άλλων, από διεθνείς συμφωνίες, στηρίζονται στην αρχή της αμοιβαιότητας μεταξύ των οικείων κρατών και προϋποθέτουν πολιτικές και διπλωματικές εκτιμήσεις, δεν εμπίπτει στους επιδιωκόμενους με την Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584 σκοπούς. Έτσι, μολονότι η Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584 απαιτεί να εφαρμόζεται η διαδικασία παραδόσεως μεταξύ κρατών μελών από τις δικαστικές αρχές των κρατών αυτών, οι αιτήσεις εκδόσεως μπορούν να εμπίπτουν, εντός των κρατών μελών, στην αρμοδιότητα άλλων αρχών, ιδίως δε των οργάνων της εκτελεστικής εξουσίας (σκέψεις 35-38).

Ως εκ τούτου, στο άρθρο 16 παρ. 3 της Απόφασης-Πλαισίου 2002/584 αποτυπώνεται η επιλογή του νομοθέτη της Ένωσης να λάβει υπόψη ότι η απόφαση σχετικά με την προτεραιότητα μπορεί να ληφθεί από όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, στο μέτρο κατά το οποίο μπορεί να στηρίζεται σε εκτιμήσεις που δεν έχουν αποκλειστικώς δικαστικό χαρακτήρα (σκέψεις 40-41).

Τέλος, η εθνική νομοθεσία πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης περί της προτεραιότητας ενώπιον δικαστηρίου, καθόσον τα

κράτη μέλη υποχρεούνται, ενόψει του άρθρου 47 εδ. α' ΧΘΔΕΕ, να διασφαλίσουν ότι κατά τη λήψη απόφασης περί της προτεραιότητας συνεκτιμώνται δεόντως οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, καθώς και τα συμφέροντα του ενδιαφερομένου (σκέψεις 45-46). Η ρύθμιση των σχετικών δικονομικών κανόνων αποτελεί, δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας, ζήτημα της εσωτερικής έννομης τάξης κάθε κράτους μέλους, σε κάθε περίπτωση δε τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν, ώστε οι κανόνες αυτοί να μην καθιστούν κενές περιεχομένου τις απαιτήσεις που απορρέουν από την Απόφαση-Πλαίσιο 2002/584 (σκέψεις 47-48).

Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης – Άρνηση εκτέλεσης αυτού βάσει του άρθρου 4 παρ. 6 της απόφασης-πλαίσιο, μόνον εφόσον τηρούνται οι προβλέψεις της απόφασης-πλαίσιο 2008/909 περί αμοιβαίας αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων προς τον σκοπό εκτέλεσής τους σε άλλο κράτος μέλος (ΔΕΕ, απόφ. της 4.9.2025, υπόθ. C-305/22, C.J.)

[ΔΕΕ, απόφ. της 4.9.2025, υπόθ. C-305/22 \(C.J.\)](#)

Σε βάρος του C.J. είχε εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (ΕΕΣ) προς τον σκοπό εκτέλεσης ποινής. Ο C.J. συνελήφθη στην Ιταλία ωστόσο οι ιταλικές δικαστικές αρχές αρνήθηκαν την παράδοση του καταδικασθέντος, βάσει του άρθρου 4 σημ. 6 της απόφασης-πλαίσιο για το ΕΕΣ, ήτοι για λόγους κοινωνικής επανένταξης, αναγνώρισε την καταδικαστική απόφαση και διέταξε την εκτέλεση της ποινής στην Ιταλία. Οι ρουμανικές δικαστικές αρχές εξέφρασαν τη διαφωνία τους, διευκρινίζοντας ότι, έως ότου ενημερωθούν για την έναρξη εκτέλεσης της ποινής φυλάκισης του C.J., διατηρούν το δικαίωμα εκτέλεσης της καταδικαστικής αποφάσεως, ενώ και το εκδοθέν ΕΕΣ διατηρείται σε ισχύ. Στο πλαίσιο διαδικασίας προσφυγής κατά της εκτέλεσης της καταδικαστικής απόφασης οι ρουμανικές δικαστικές αρχές υπέβαλαν ενώπιον του ΔΕΕ προδικαστικό ερώτημα, με το οποίο κατ' ουσίαν ρωτούσαν εάν οι ιταλικές αρχές ήσαν υποχρεωμένες να λάβουν τη συγκατάθεση των ρουμανικών αρχών, καθώς και εάν η άρνηση εκτέλεσης του ΕΕΣ βάσει του άρθρου 4 παρ. 6 της

απόφασης-πλαίσιο και κατόπιν η αναγνώριση της καταδικαστικής απόφασης και εκτέλεση της ποινής από το κράτος εκτέλεσης του εντάλματος αφαιρούν τη δυνατότητα από το κράτος έκδοσης του εντάλματος να εκτελέσει το ίδιο την απόφαση, όταν δεν έλαβε χώρα πραγματική εκτέλεση της αποφάσεως αυτής διά της φυλακίσεως του καταδικασθέντος, λόγω της απονομής χάριτος και της αναστολής εκτέλεσεως της ποινής σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους εκτέλεσεως.

Κατά το ΔΕΕ η εφαρμογή του λόγου που προβλέπεται στο σημείο 6 του εν λόγω άρθρου εξαρτάται από τη συνδρομή δύο προϋποθέσεων, ήτοι, αφενός, ο εκζητούμενος να διαμένει στο κράτος μέλος εκτέλεσης, να είναι υπήκοός του ή να κατοικεί σε αυτό και, αφετέρου, το εν λόγω κράτος να δεσμεύεται να εκτελέσει, σύμφωνα με το εσωτερικό του δίκαιο, την ποινή ή το μέτρο ασφαλείας για τα οποία εκδόθηκε το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Όταν δε η δικαστική αρχή εκτέλεσης προτίθεται να αρνηθεί, βάσει του συγκεκριμένου λόγου, την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος προς τον σκοπό της εκτέλεσης στερητικής της ελευθερίας ποινής, η αναγνώριση της καταδικαστικής αποφάσεως με την οποία επιβλήθηκε η ποινή και η ανάληψη της εκτέλεσης της ποινής διέπονται από την απόφαση-πλαίσιο 2008/909. Από το άρθρο δε 13 της απόφασης-πλαίσιο αυτής προκύπτει η απαίτηση συγκατάθεσης εκ μέρους του κράτους έκδοσης, καθώς και ότι, εφόσον η εκτέλεση της ποινής στο κράτος εκτέλεσης δεν έχει αρχίσει, το κράτος έκδοσης δύναται να ανακαλέσει το αντίστοιχο πιστοποιητικό από το κράτος εκτέλεσης και ότι, μετά την ανάκληση αυτή, το κράτος εκτέλεσης δεν εκτελεί πλέον την εν λόγω ποινή. Η τήρηση της απαίτησης περί συγκατάθεσης του κράτους έκδοσης στην εν λόγω ανάληψη, συνάδει με τον επιδιωκόμενο από την εν λόγω διάταξη σκοπό της αύξησης των πιθανοτήτων κοινωνικής επανένταξης του εκζητουμένου μετά την έκτιση της ποινής. Αν η πραγματική ανάληψη της εκτέλεσης της ποινής από το κράτος εκτέλεσης δεν είναι δυνατή για οποιονδήποτε λόγο, περιλαμβανομένης της μη τηρήσεως των προϋποθέσεων και της διαδικασίας που προβλέπει η απόφαση-πλαίσιο

2008/909, από την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης προκύπτει ότι, προκειμένου να αποφευχθεί η ατιμωρησία του εκζητουμένου, επιβάλλεται η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Σε περίπτωση κατά την οποία, η δικαστική αρχή εκτέλεσης έχει αρνηθεί την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης εκδοθέντος προς τον σκοπό της εκτέλεσης στερητικής της ελευθερίας ποινής, κατά παράβαση των προϋποθέσεων και της διαδικασίας που προβλέπει η απόφαση-πλαίσιο 2008/909, η δικαστική αρχή έκδοσης του εντάλματος μπορεί να διατηρήσει σε ισχύ το εν λόγω ένταλμα σύλληψης και το κράτος έκδοσης διατηρεί το δικαίωμα εκτέλεσης της εν λόγω ποινής, χωρίς να μπορεί να θεωρηθεί ότι ο εκζητούμενος «έχει δικασθεί [αμετακλήτως] για τις ίδιες πράξεις», κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 2, της απόφασης-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.

Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας – Έννοια ερευνητικού μέτρου και πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας (άρθρα 1 και 3 οδηγίας 2014/41/ΕΕ) – Έννοια δικαστικής απόφασης – Δεν συνιστούν ερευνητικά μέτρα κατά την έννοια της οδηγίας για την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας το αίτημα επίδοσης σε πρόσωπο διάταξης απαγγελίας κατηγορίας σε βάρος του, το αίτημα προσωρινής κράτησής του καθώς και το αίτημα να υποχρεωθεί το πρόσωπο αυτό σε καταβολή εγγύησης – Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας η δικαστική απόφαση με την οποία ζητείται από δικαστική αρχή άλλου κράτους μέλους να δώσει σε πρόσωπο τη δυνατότητα παροχής εξηγήσεων, εφόσον το εν λόγω αίτημα εξέτασης αποσκοπεί στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων (ΔΕΕ, απόφ. της 9.1.2025, υπόθ. C-583/23, Delda)

[ΔΕΕ, απόφ. της 9.1.2025, υπόθ. C-583/23, Delda](#)

Έπειτα από προδικαστικό ερώτημα του Γαλλικού Ακυρωτικού (Cour de cassation) το ΔΕΕ εξέτασε κατά πόσον διατάξεις ισπανικών αρχών προς εκτέλεση στην γαλλική έννομη τάξη εμπίπτουν στην έννοια της δικαστικής απόφασης και στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας για την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας

(ΕΕΕ, άρθρο 1 και 3 της οδηγίας 2014/41/ΕΕ).

Οι ισπανικές αρχές αιτήθηκαν με ΕΕΕ από την γαλλική δικαιοσύνη να επιδώσει σε κρατούμενη στην Γαλλία διάταξη του ανώτερου ειδικού δικαστηρίου της Ισπανίας (Audiencia Nacional) περί απαγγελίας κατηγορίας («auto de procesamiento»/«ordonnance de mise en accusation»), καθώς και να της δοθεί η δυνατότητα παροχής εξηγήσεων, παρουσία του δικηγόρου της, επί των επίμαχων πραγματικών περιστατικών. Τη διάταξη συνόδευε επίσης ένα ένταλμα προσωρινής κράτησης καθώς και διαταγή κατάθεσης εγγύησης ύψους 30 χιλ. ευρώ (σκέψη 17). Δεδομένου ότι η ΕΕΕ αφορά στη δικαστική συνδρομή στη συλλογή αποδείξεων, η υπεράσπιση αμφισβήτησε ενώπιον της γαλλικής δικαιοσύνης την εφαρμογή στη συγκεκριμένη διαδικασία των συναφών διατάξεων του γαλλΚΠΔ περί ΕΕΕ, με τις οποίες ενσωματώθηκε στο γαλλικό δίκαιο η οδηγία 2014/41/ΕΕ.

Το ΔΕΕ κατά την αυτόνομη ερμηνεία του όρου «ερευνητικό μέτρο» κατά την έννοια των άρθρων 1 και 3 της οδηγίας 2014/41/ΕΕ εξέτασε αρχικώς το γράμμα των εν λόγω διατάξεων, κρίνοντας ότι ερευνητικό μέτρο αποτελεί οποιαδήποτε ερευνητική πράξη αποσκοπεί στην απόδειξη ύπαρξης αξιόποινης πράξης, των περιστάσεων υπό τις οποίες αυτή διεπράχθη, καθώς και της ταυτότητας του δράστη (σκέψη 28). Συστηματικώς οι διατάξεις εντάσσονται σ' ένα πλαίσιο ρυθμίσεων περί ερευνητικών μέτρων το οποίο αποσκοπεί στη συλλογή αποδείξεων (σκέψεις 29-30, 32), αλλά και ειδικώς στη διαβίβαση στο κράτος έκδοσης της ΕΕΕ αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. εγγράφων, αντικειμένων, δεδομένων) που συνελέγησαν ή βρίσκονταν ήδη στη διάθεση των αρχών του κράτους εκτέλεσης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ειδική μνεία στο μέτρο της μεταγωγής κρατουμένου (άρθρα 22-23 οδηγίας 2014/41/ΕΕ). Σύμφωνα με το ΔΕΕ, σκοπός του μέτρου είναι η παρουσία του προσώπου στη χώρα μεταγωγής μόνον για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Αντιθέτως, η μεταφορά προσώπου με σκοπό τη δίωξη λ.χ. για την εμφάνισή του ενώπιον του ακροατηρίου, διέπεται αποκλειστικώς από το ρυθμιστικό πλαίσιο για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (σκέψη 31). Τέλος, σκοπός της οδηγίας 2014/41/ΕΕ

κατά τον νομοθέτη είναι η διευκόλυνση, επιτάχυνση και απλοποίηση της συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων.

Κατά τούτο και η ερμηνεία του «ερευνητικού μέτρου» θα πρέπει να αποδίδει έναν απλό και σύνθετο ορισμό της έννοιας αυτής (σκέψεις 33-35).

Ως προς το πρώτο μέτρο της υπό κρίση υπόθεσης, ήτοι το αίτημα επίδοσης στην κρατούμενη διάταξης περί κατηγορίας σε βάρος της, το ΔΕΕ έκρινε ότι δεν αποτελεί ερευνητικό μέτρο κατά την έννοια της οδηγίας 2014/41/ΕΕ καθώς δεν αποσκοπεί στη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, αλλά μια δικονομική υποχρέωση που εξυπηρετεί τη συνέχιση της ποινικής δίωξης (σκέψη 37). Ερευνητικό μέτρο δεν αποτελεί ούτε η καταβολή χρηματικής εγγύησης, διότι δεν εξυπηρετεί ομοίως τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων (πρβλ. σκέψη 38). Το δε ένταλμα προσωρινής κράτησης που συνόδευε τη διάταξη περί απαγγελίας καταγγελίας δεν αποτελεί επίσης ερευνητικό μέτρο κατά την έννοια της οδηγίας 2014/41/ΕΕ.

Σύμφωνα με το ΔΕΕ, η έκδοση της ΕΕΕ, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων των άρθρων 22 και 23 της οδηγίας 2014/41/ΕΕ για την περίπτωση μεταγωγής προσώπων, δεν επιτρέπεται να θίγει το δικαίωμα του προσώπου στην ελευθερία (βλ. με ρητή αναφορά στο άρθρο 6 ΧΘΔΕΕ σκέψεις 39-40).

Πιο σύνθετη είναι η κρίση του ΔΕΕ για το αίτημα παροχής εξηγήσεων του προσώπου για το οποίο έχει εκδοθεί διάταξη περί απαγγελίας κατηγορίας. Με δεδομένο ότι η εξέταση υπόπτου ή κατηγορουμένου περιλαμβάνεται στα μέτρα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ΕΕΕ (βλ. άρθρο 10 παρ. 2 στοιχ. γ', και άρθρο 24 παρ. 1 εδ. β. της οδηγίας 2014/41/ΕΕ), η επίμαχη εξέταση μπορεί να αποτελέσει ερευνητικό μέτρο ΕΕΕ, εφόσον αποσκοπεί στη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων και δεν έχει μοναδικό σκοπό να δοθεί στον κατηγορούμενο η δυνατότητα να παράσχει εξηγήσεις επί κινηθείσας ποινικής διαδικασίας σε βάρος του. Η σχετική περί αντικειμένου του εν λόγω αιτήματος κρίση εναπόκειται στο γαλλικό Ακυρωτικό (σκέψεις 41-42). Σε περίπτωση δε που το αίτημα εξέτασης με σκοπό τη συλλογή αποδείξεων μπορεί να υποβληθεί κατά

το ισπανικό δίκαιο μόνο έπειτα από προηγούμενη επίδοση της διάταξης περί απαγγελίας κατηγορίας, μπορεί η εν λόγω επίδοση να αποτελέσει επίσης αίτημα της ΕΕΕ, κατά παρέκκλιση από την προαναφερθείσα κρίση του ΔΕΕ για το χαρακτήρα της διάταξης επίδοσης ως μη ερευνητικού μέτρου (σκέψη 44).

Αντιθέτως η εκτέλεση του αιτήματος των ισπανικών αρχών δεν μπορεί να περιλαμβάνει κατά τα προαναφερθέντα το ένταλμα προσωρινής κράτησης και διатаγής για την κατάθεση εγγύησης. Η μερική αυτή εκτέλεση του αιτήματος, δηλαδή της επίδοσης διάταξης περί απαγγελίας κατηγορίας και της παροχής εξηγήσεων της κρατουμένης, υπό την επιφύλαξη της συναίνεσης των αρχών εκτέλεσης, απορρέει από την υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης (σκέψεις 45-46). Σε περίπτωση τέλος που το αίτημα εξέτασης με σκοπό τη συλλογική αποδείξεων δεν συνδέεται κατά το ισπανικό δίκαιο με προηγούμενη επίδοση διάταξης περί απαγγελίας κατηγορίας, οι γαλλικές αρχές οφείλουν να προχωρήσουν σε εκτέλεση μόνον του αιτήματος εξέτασης, υπό την επιφύλαξη της συναίνεσης των ισπανικών αρχών στην, και σ' αυτήν την περίπτωση, μερική εκτέλεση (σκέψη 48).

Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας – Έννοια της «άλλης αρμόδιας αρχής η οποία ενεργεί ως ανακριτική αρχή σε ποινικές διαδικασίες» – Δεν παύει να θεωρείται τέτοια αρχή διοικητική αρχή η οποία οφείλει να ζητά έγκριση από ανακριτή για τη διενέργεια συγκεκριμένων ανακριτικών πράξεων (ΔΕΕ, απόφ. της 10.7.2025, υπόθεση C635/23, WBS GmbH)

[ΔΕΕ, απόφ. της 10.7.2025, υπόθεση C635/23, WBS GmbH](#)

Στις 5 Απριλίου 2019 το Γραφείο Πρόληψης και Καταπολέμησης Διαφθοράς της Λετονίας (στο εξής ΚΝΑΒ) κίνησε ποινική διαδικασία για τα αδικήματα της διακεκριμένης απάτης, διακεκριμένης απιστίας, πλαστογραφίας και χρήσης πλαστών εγγράφων κατά ορισμένων υπαλλήλων, εργαζομένων σε ίδρυμα με έδρα τη Ρίγα. Στο πλαίσιο της έρευνάς του,

το KNAB έκρινε αναγκαία την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας (ΕΕΕ) προκειμένου να διερευνηθούν εγκαταστάσεις δύο επιχειρήσεων με έδρα στο Βερολίνο Γερμανίας.

Ο αρμόδιος ανακριτής ενέκρινε το σχετικό αίτημα και κατόπιν αυτού το KNAB εξέδωσε ευρωπαϊκή εντολή έρευνας, με την οποία ζητούσε από τις γερμανικές αρχές να εξετάσουν δύο μάρτυρες και να εκτελέσουν τις δύο διατάξεις περί έρευνας. Η γενική εισαγγελία της Δημοκρατίας της Λετονίας επικύρωσε την επίμαχη ευρωπαϊκή εντολή έρευνας και τη διαβίβασε στην εισαγγελία του Βερολίνου.

Οι έρευνες πραγματοποιήθηκαν και είχαν ως αποτέλεσμα την κατάσχεση πλειόνων αποδεικτικών στοιχείων. Η μία εκ των καθ' ών εταιρειών (WBS) άσκησε προσφυγή με την οποία ζητούσε από το δικαστήριο αυτό να διαπιστώσει ότι δεν μπορούσε να επιτραπεί η διαβίβαση προς τη Δημοκρατία της Λετονίας των αποδεικτικών στοιχείων που συνελήγησαν σε εκτέλεση της επίμαχης ευρωπαϊκής εντολής έρευνας στη Γερμανία. Προς στήριξη της προσφυγής της, η WBS επικαλέστηκε την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2021, Spetsializirana prokuratura (C724/19), από την οποία προκύπτει ότι ευρωπαϊκή εντολή έρευνας που αφορά μέτρο έρευνας το οποίο, δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους έκδοσης, μπορεί να διαταχθεί μόνον από δικαστήριο μπορεί να εκδοθεί εγκύτως μόνον από αρχή που έχει την ιδιότητα αυτή. Εν προκειμένω όμως, αφενός, το KNAB δεν είναι δικαστήριο και, αφετέρου, δυνάμει του λετονικού δικαίου, μόνον μια αρχή που έχει την ιδιότητα αυτή είναι αρμόδια να διατάζει τέτοιο μέτρο έρευνας.

Συνεπεία των ανωτέρω το γερμανικό δικαστήριο υπέβαλε ενώπιον του ΔΕΕ προδικαστικό ερώτημα το οποίο συνίσταται στο ένα μπορεί ευρωπαϊκή εντολή έρευνας που αφορά μέτρο του οποίου η λήψη εμπίπτει, βάσει του δικαίου του κράτους έκδοσης, αποκλειστικώς στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων να εκδοθεί από άλλη αρμόδια αρχή κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο γ', σημείο ii, της οδηγίας 2014/41, όταν δικαστήριο του κράτους έκδοσης έχει

προηγουμένως επιτρέψει τη λήψη του μέτρου αυτού και έχει τηρήσει, ως προς τούτο, τις υποχρεώσεις ελέγχου και αιτιολόγησης που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία.

Σύμφωνα με το ΔΕΕ, από το γράμμα του άρθρου 2, στοιχείο γ', σημείο ii, της Οδηγίας 2014/41 προκύπτει ότι η «αρχή έκδοσης» είναι εθνική αρχή η οποία πληροί τις ακόλουθες τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις: 1) δεν είναι μία από τις δικαστικές αρχές του άρθρου 2, στοιχείο γ', σημείο i, αλλά αρχή –όπως διοικητική– η οποία έχει οριστεί από το κράτος μέλος έκδοσης ως αρμόδια για την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής έρευνας, 2) η εν λόγω αρχή πρέπει να ενεργεί, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως ανακριτική αρχή σε ποινικές διαδικασίες και 3) η εν λόγω αρχή πρέπει να είναι αρμόδια να διατάσσει τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Κατά το ΔΕΕ το KNAB πληροί μεν τις δύο πρώτες από τις προϋποθέσεις αυτές, ζήτημα τίθεται όμως ως προς την τρίτη προϋπόθεση, δεδομένου ότι το KNAB όφειλε να ζητήσει έγκριση από τον ανακριτή. Το ΔΕΕ επεσήμανε ότι η περίπτωση αυτή, ότι δηλαδή το δίκαιο του κράτους μέλους έκδοσης εξαρτά τη λήψη ερευνητικών μέτρων που ζητούνται από την αρμόδια για την έρευνα αρχή από την προϋπόθεση προηγούμενης έγκρισης από ανακριτή όταν τα εν λόγω μέτρα συνεπάγονται επέμβαση στα θεμελιώδη δικαιώματα του ενδιαφερόμενου προσώπου δεν αποκλείει το να θεωρηθεί η ως άνω αρχή και ως «αρμόδια να διατάσσει τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο», κατά το άρθρο 2, στοιχείο γ', σημείο ii, της οδηγίας 2014/41, και, κατά συνέπεια, να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «αρχή έκδοσης», κατά την έννοια της διάταξης αυτής.

5. Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία – Διαδικαστικές πράξεις που προορίζονται να παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων – Κλήτευση μαρτύρων – Δικαστικός έλεγχος πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (ΔΕΕ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, απόφ.

της 8.4.2025, υπόθ. C-292/23, I.R.O., F.J.L.R.)

ΔΕΕ, τμήμα μείζονος συνθέσεως, απόφ. της 8.4.2025, υπόθ. C-292/23, I.R.O., F.J.L.R.

Η υπόθεση αφορά την ερμηνεία του άρθρου 42 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 και, ειδικότερα, το αν απόφαση Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα περί κλητεύσεως μαρτύρων συνιστά διαδικαστική πράξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που προορίζεται να παραγάγει έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων και, ως εκ τούτου, υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο από τα εθνικά δικαστήρια.

Το ΔΕΕ υπενθύμισε ότι το άρθρο 42 παρ. 1 του κανονισμού προβλέπει ότι οι διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων υπόκεινται σε έλεγχο από τα αρμόδια εθνικά δικαστήρια, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που ορίζει το εθνικό δίκαιο (σκέψη 49).

Η έννοια των «διαδικαστικών πράξεων που προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων» αποτελεί αυτόνομη έννοια του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι το άρθρο 42 παρ. 1 δεν παραπέμπει στο εθνικό δίκαιο για τον προσδιορισμό του περιεχομένου αυτής, αλλά μόνο για τις διαδικαστικές προϋποθέσεις του ελέγχου (σκέψη 53). Η έννοια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ενιαίο σε όλη την Ένωση, προκειμένου να διασφαλίζεται συνεπής κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και δικαστηρίων της Ένωσης στον τομέα του δικαστικού ελέγχου της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (σκέψη 58).

Το ΔΕΕ τόνισε ότι σκοπός του άρθρου 42 είναι, μεταξύ άλλων, η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικών δικαστηρίων και δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης ως προς τον δικαστικό έλεγχο της δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (σκέψη 54).

Η νομιμότητα των «διαδικαστικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων», κατά την έννοια του άρθρου 42 παρ. 1, ελέγχεται κατ' αρχήν από τα εθνικά δικαστήρια, σε αντιδιαστολή προς τις πράξεις που υπάγονται ρητώς στην αρμο-

διότητα των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης βάσει των παραγράφων 2 έως 8 του ίδιου άρθρου (σκέψη 55 επ.).

Το ΔΕΕ επισήμανε ότι η φράση «προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα» αντιστοιχεί στο κριτήριο του άρθρου 263 ΣΛΕΕ και καλύπτει πράξεις που αποσκοπούν στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων, ικανών να επηρεάσουν τα συμφέροντα τρίτων, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική τους κατάσταση (σκέψη 62).

Στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης της Ένωσης δεν επεδίωξε να περιορίσει τον δικαστικό έλεγχο σε ορισμένες κατηγορίες πράξεων, αλλά να τον επεκτείνει σε κάθε διαδικαστική πράξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που έχει τέτοια έννομα αποτελέσματα, περιλαμβανομένων πράξεων εκδιδόμενων στο πλαίσιο ποινικής έρευνας (σκέψη 63).

Στην έννοια του «τρίτου» υπάγεται όχι μόνον ο ύποπτος και το θύμα, αλλά και κάθε άλλο πρόσωπο, του οποίου τα δικαιώματα ενδέχεται να θιγούν από διαδικαστική πράξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (σκέψη 64).

Προκειμένου να κριθεί αν συγκεκριμένη πράξη παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, απαιτείται εξέταση της ουσίας της πράξης και εκτίμηση των αποτελεσμάτων της βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως το περιεχόμενό της, το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε και οι εξουσίες του οργάνου που την εξέδωσε (σκέψη 67).

Ως εκ τούτου, το αν απόφαση Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα περί κλητεύσεως μαρτύρων προορίζεται να παραγάγει έννομα αποτελέσματα έναντι των ερευνώμενων προσώπων δεν μπορεί να κριθεί αφηρημένα και γενικά, αλλά απαιτεί *in concreto* εκτίμηση (σκέψη 68).

Η εκτίμηση αυτή πρέπει να λαμβάνει υπόψη, ιδίως, την ιδιότητα του προσφεύγοντος ως τρίτου, το περιεχόμενο της πράξης, το πλαίσιο της ποινικής έρευνας και τις εξουσίες του Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα (σκέψη 69).

Ο δικαστικός έλεγχος των διαδικαστικών πράξεων που προορίζονται να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων διασφαλίζει τον σεβασμό, εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, των θεμελιω-

δών δικαιωμάτων των προσώπων που θίγονται από τις πράξεις αυτές, ιδίως δε του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και των δικαιωμάτων υπεράσπισης (σκέψη 70).

Στο πλαίσιο αυτό, ο έλεγχος περιλαμβάνει την εξακρίβωση της τήρησης τόσο των διαδικαστικών δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης όσο και εκείνων που προβλέπονται από το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο (σκέψη 71).

Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι το άρθρο 42 παρ. 1 δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση πρόβλεψης ειδικού ενδίκου βοηθήματος κατά τέτοιων πράξεων, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται αποτελεσματικός δικαστικός έλεγχος (σκέψη 76 επ.). Ο δικαστικός αυτός έλεγχος μπορεί να ασκείται και παρεμπιπτόντως, ιδίως από το δικάζον ποινικό δικαστήριο, εφόσον αυτό είναι αρμόδιο να εξετάσει όλα τα κρίσιμα νομικά και πραγματικά ζητήματα (σκέψη 80).

Τέλος, το Δικαστήριο κατέληξε ότι απόφαση Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα περί κλητεύσεως μαρτύρων υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο κατά το

άρθρο 42 παρ. 1, εφόσον, κατόπιν συγκεκριμένης εκτίμησης, αποσκοπεί στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων ικανών να μεταβάλουν ουσιωδώς τη νομική κατάσταση των προσώπων που την προσβάλλουν, όπως είναι τα πρόσωπα σε βάρος των οποίων διεξάγεται η έρευνα. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατ' εφαρμογήν της αρχής της ισοδυναμίας, όταν οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες που αφορούν παρόμοια ένδικα βοηθήματα του εσωτερικού δικαίου προβλέπουν τη δυνατότητα απευθείας προσβολής ανάλογης αποφάσεως, η δυνατότητα αυτή πρέπει να παρέχεται και έναντι αντίστοιχης πράξης του Ευρωπαϊκού Εντεταλμένου Εισαγγελέα (σκέψη 91).